

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Tost/4/2018
Identifikačné číslo spisu: 9518100002
Dátum vydania rozhodnutia: 6. februára 2018
Meno a priezvisko: JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia:
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:9518100002.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov JUDr. Patrika Príbelského PhD. a JUDr. Dany Wänkeovej v trestnej veci proti obvinenému N. R. pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi spolupáchateľstvom podľa § 20 Tr. zák. a § 172 ods. 1 písm. a), c), d), ods. 4 písm. c) Tr. zák. a iné, na neverejnom zasadnutí konanom 6. februára 2018 v Bratislave, o sťažnosti obvineného N. R., nar. XX. K. XXXX a prokurátora Úradu Špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu pracovisko Banská Bystrica z 12. januára 2018, sp. zn. 3Tp/1/2018, takto

rozhodol:

I. Podľa § 194 ods. 3 Tr. por. d o p í ň a s a napadnuté uznesenie nasledovným výrokom: Súd návrh obvineného N. R., nar. XX.XX.XXXX, na nahradenie väzby zárukou jeho brata F. R. nar. XX.XX.XXXX, podľa § 80 ods. 1 písm. a) Tr. por. ako náhradu za väzbu n e p r i j í m a . Súd písomný sľub obvineného N. R., nar. XX.XX.XXXX, podľa § 80 ods. 1 písm. b) Tr. por. ako náhradu za väzbu n e p r i j í m a .II. Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por. sa sťažnosti obvineného N. R. a prokurátora z a m i e t a j ú , pretože nie sú dôvodné.

O d ô v o d n e n i e

Sudca pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica uznesením z 12. januára 2018, sp. zn. 3Tp/1/2018, podľa § 79 ods. 3 Tr. por. zamietol žiadosť obvineného N. R. o prepustenie z väzby na slobodu a súčasne podľa § 79 ods. 2 Tr. por. zmenil dôvody väzby obvineného tak, že ďalej existujú dôvody väzby podľa ustanovenia § 71 ods. 1 písm. a) a c) Tr. por. a podľa § 80 ods. 1 písm. c) Tr. por. neuložil dohľad probačného a mediačného úradníka nad obvineným N. R.. Proti tomuto uzneseniu, ktoré bolo doručením rovnopisu oznámené obvinenému N. R. 16. januára 2018 a jeho obhajkyňi 18. januára 2018 a Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry SR (ďalej len „ÚŠP“) 17. januára 2018, podali obvinený, ako aj prokurátor ÚŠP sťažnosť, obvinený tak urobil prostredníctvom obhajkyne 21. januára 2018 a prokurátor 19. januára 2018. Prokurátor svoju sťažnosť podal vo vzťahu k zmene dôvodov väzby obvineného a v prospech ďalšej existencie dôvodov aj pre kolúznú väzbu obvineného N. R. podľa § 71 ods. 1 písm. b) Tr. por. Uviedol, že po zadržaní obvinených R. a L. došlo ku kolúznym aktivitám obvineného C. L. (spoluobvinený v preskúmvanej veci, pozn.), a preto považuje za dôvodné obavy z možného obdobného konania obvineného. Na podporu svojej argumentácie v prospech existencie dôvodov aj kolúznej väzby

obvineného, ďalej poukázal na skutočnosť, že v doterajšom priebehu vyšetrovania neboli zadržané všetky osoby podozrivé z výroby a distribúcie metamfetamínu napr. osoba s prezývkou „E.“ podľa výpovede M. A., ako aj doteraz nestotožnená osoba, s ktorou komunikoval C. L. o potrebe ovplyvniť vyšetrovateľa. Zároveň prokurátor v sťažnosti uviedol, že v prospech obvineného sa od posledného rozhodovania o jeho väzbe nezmenila k jeho prospechu dôkazná situácia a opätovne poukázal na jeho konanie pri zatýkaní odôvodňujúce kolúznú väzbu, keď zničil časť vyrobených omamných látok a tak maril objasnenie skutočností závažných pre trestné stíhanie. Navrhol preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 194 ods. 1 písm. a) ods. 2 Tr. por. rozhodol tak, že žiadosť o prepustenie z väzby obvineného N. R. sa zamietá pri nezmenených dôvodoch väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a), b), c) Tr. por. Obvinený svoju sťažnosť podanú prostredníctvom obhajkyne odôvodnil tým, že nie sú dané dôvody pre jeho tzv. útekovú väzbu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por., pretože absentujú konkrétne skutočnosti, z ktorých by vyplývala obava z jeho úteku alebo skrývania sa pred trestným stíhaním alebo trestom. V tejto súvislosti zároveň poukázal na svoj doterajší riadny život, rodinné pomery, snahu sa riadne zamestnať a vykonávať trénerskú činnosť vo futbalovom klube. Na podporu svojej právnej argumentácie poukázal taktiež na odôvodnenie uznesenia Najvyššieho Slovenskej republiky z 20. mája 2009, sp. zn. 3 Tošs/12/2009, z ktorého vyplýva, že iba samotná hrozba vysokého trestu, bez splnenia ďalších podmienok nie je spôsobilým väzobným dôvodom. Podľa názoru obhajoby tak nemožno vyvodiť dôvody pre útekovú väzbu obvineného iba zo skutočností, že mu v prípade preukázania hrozí vysoký trest za spáchanie obzvlášť závažného zločinu. Dôvody pre útekovú väzbu nemožno vyvodiť ani z výpovede svedka K. R., podľa ktorej sa obvinený pred svojím vzatím do väzby z obavy pred odhalením ukrýval niekoľko dní v byte v D., pretože výpoveď tohto svedka nebola preverená inými dôkazmi a nezhoduje sa ani s výpoveďou svedka M. A., ktorý uviedol, že sa obvinený N. R. neskrýval v predmetnom byte, len sa v ňom nachádzal. Proti existencii dôvodu pre tzv. preventívnu väzbu obvineného podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. obvinený namietal, že obava z pokračovania v trestnej činnosti, z ktorej je podozrivý je značne oslabená, nakoľko je takmer rok väzobne stíhaný a organizovaná skupina, pre ktorú mal variť a dodávať drogy je podľa mediálne dostupných informácií rozbitá a 12 stotožnených osôb - členov organizovanej skupiny aj odsúdených. Záverom svojej sťažnosti obvinený namietal a poukazoval na prieťahy v konaní, keď podľa jeho názoru, od podania obžaloby v jeho trestnej veci až po jej späťvzatie, boli neefektívne vytyčené 3 verejné zasadnutia Okresného súdu v Trenčíne v dňoch 13. júla 2017, 21. septembra 2017, 19. októbra 2017. Podľa obvineného došlo aj závažnej procesnej chybe v rámci verejného zasadnutia okresného súdu dňa 21. septembra 2017, ktoré bolo otvorené napriek tomu, že nedostavila obhajkyňa obvineného a doručenie jej predvolania nebolo ani riadne vykázané (verejné zasadnutie bolo odročené - pozn.). Na základe uvedených dôvodov obvinený navrhol, aby ho Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 79 Tr. por. prepustil na slobodu alebo alternatívne nahradil jeho väzbu písomným sľubom alebo dohľadom probačného a mediálneho úradníka alebo zárukou poskytnutou jeho bratom F. R.. Následne dňa 30. januára 2018 dôvody svojej sťažnosti doplnil v tom smere, že v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Tost/2/2018 z 09. januára 2018, týkajúceho sa jeho spoluobvineného G. L. bolo konštatované, že nie je dôvod na existenciu kolúznej väzby. Obvinený tiež zopakoval, že dňa 21. septembra 2017 bolo vykonané verejné zasadnutie na Okresnom súde Trenčín bez jeho právneho zástupcu, a preto došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Najvyšší súd Slovenskej republiky po tom, čo mu bola vec predložená ako nadriadenému súdu, rozhodoval na neverejnom zasadnutí o podanej sťažnosti, pričom podľa § 192 ods. 1 Tr. por. preskúmal správnosť výrokov napadnutého uznesenia, ako aj konanie týmto výrokom predchádzajúce a dospel k záveru, že sťažnosti prokurátora a obvineného nie sú dôvodné. Zároveň sťažnostný súd zistil, že bude potrebné rozhodnúť o návrhoch obvineného na nahradenie väzby alternatívnymi inštitútmi, a preto v tomto smere uznesenie súdu prvého stupňa doplnil. V prvom rade najvyšší súd uvádza, že súd prvého stupňa postupoval pri rozhodovaní vecne správne a v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku upravujúcimi rozhodovanie o väzbe pred súdom a v tomto smere nezistil žiadne pochybenie. V danom prípade je potrebné uviesť, že v platnom Trestnom poriadku sú upravené jednak tzv. formálne a jednak tzv. materiálne podmienky väzby. Formálnymi podmienkami sa rozumejú úprava procesného postupu orgánov činných v trestnom konaní a súdu a procesných úkonov iných oprávnených osôb. Materiálnymi podmienkami sa rozumejú hmotnoprávne predpoklady väzby, ktorými sú: - skutkové okolnosti vzatia do väzby a to, či doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, či existujú dôvody na podozrenie,

že tento skutok spáchal obvinený, a- existencia niektorého z dôvodov väzby, ak z konania obvineného alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava pre konanie obvineného uvedené v § 71 ods. 1 písm. a), b), alebo c) Trestného poriadku. Materiálne i formálne podmienky na rozhodnutie o väzbe pritom musia byť splnené súčasne. Pokiaľ ide o posudzovanie skutkových okolností vzatia do väzby v prípravnom konaní, v Trestnom poriadku je upravený rozsah oprávnení sudcu pre prípravné konanie pri rozhodovaní o vzatí zadržanej (obvinenej) osoby do väzby, ktorým je aj skúmanie dôvodnosti oznámeného obvinenia, ktoré je *conditio sine qua non* pre väzbu. V ďalšom trestnom konaní (po podaní obžaloby či návrhu na dohodu), musí príslušný sudca vždy skúmať na základe už vykonaných dôkazov nielen dôvodnosť vznesenia obvinenia, ale i dôvodnosť postavenia obvineného (obžalovaného) pred súd. V prvom rade potom najvyšší súd uvádza, že sudca pre prípravné konanie postupoval pri rozhodovaní vecne správne a v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku upravujúcimi rozhodovanie o väzbe pred súdom a v tomto smere nezistil žiadne pochybenie. Vo veci bolo riadne začaté trestné stíhanie a obvinenému vznesené obvinenie, pričom pred rozhodovaním o väzbe bol vypočutý a mohol sa vyjadriť k návrhu prokurátora. Pokiaľ ide o splnenie materiálnych podmienok väzby, najvyšší súd konštatuje, že doteraz zistené skutočnosti a zadovážené dôkazy nasvedčujú podozreniu, že skutky, pre ktoré bolo začaté trestné stíhanie a vznesené obvinenie, boli spáchané, vykazujú znaky vyššie opísaných trestných činov, pričom pretrváva podozrenie, že ho spáchal i obvinený (spolu s inými osobami). Dôvodné podozrenie totiž predpokladá existenciu faktov alebo informácií, ktoré by objektívnemu pozorovateľovi umožnili úsudok o tom, že konkrétna osoba mohla spáchať trestný čin (rozsudok ESLP Fox, Cambell a Hartley proti Spojenému kráľovstvu z 30. augusta 1990, Michalko proti SR z 21. decembra 2010), pričom v danom prípade takéto fakty vzhľadom na zatiaľ vykonané dokazovanie existujú. Uvedenému, v súčasnom štádiu konania nasvedčujú najmä výpovede K. R., M. A., ako i ostatné dosiaľ vykonané dôkazy. Vyplýva z nich i naďalej dôvodné podozrenie, že obvinený spolu s G. L. a ďalšími osobami sa mali dopustiť trestnej činnosti, ktorá im je kladená za vinu, pričom s pribúdajúcim objemom vykonaných dôkazov sa toto podozrenie zatiaľ posilňuje. Z vyššie uvedeného teda aj podľa názoru najvyššieho súdu, v súčasnom štádiu konania vyplýva dôvodnosť trestného stíhania obvineného. Pokiaľ ide o samotné formálne dôvody väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. a), písm. c) Tr. por., tak aj podľa názoru najvyššieho súdu sú u obvineného naďalej dané tak, ako to vo svojom rozhodnutí skonštatoval už súd prvého stupňa. Vo vzťahu k existencii väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por. je treba uviesť, že obvinený je stíhaný pre obzvlášť závažný zločin, za ktorý zákon umožňuje uložiť trest odňatia slobody v rozpätí od 20 do 25 rokov. Samotná hrozba vysokým trestom je spôsobilá odôvodniť existenciu väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por., avšak väčšinou len v začiatkoch trestného stíhania. Následne k nej musí pristúpiť ďalšia konkrétna skutočnosť, z ktorej vyplýva obava z vyhýbania sa trestnému stíhaniu, alebo trestu. Ako vyplýva z výpovedí svedka K. R. a tiež svedka M. A., obvinený sa mal spolu s ďalšou osobou na jar roku 2016 ukrývať v D., mimo miesta svojho trvalého bydliska z obavy pred prezradením. Z uvedeného je zrejmé, že obvinený má len minimálne väzby na miesto svojho trvalého bydliska. I keď obvinený namietal, že sa v tomto byte (podľa svedkov) nachádzal bez úmyslu ukrývať sa, z doposiaľ zistených skutočností vyplýva, že sa v byte bratov L. v D. zdržiaval z obavy z „prezradenia“ a následného možného obmedzenia osobnej slobody políciou. Výpoveď svedka K. R. za súčasného stavu veci korešponduje s ostatnými vykonanými dôkazmi a nie je preto daný automaticky dôvod na jej spochybnenie len z dôvodu, že uvedený svedok na trestnej činnosti participoval a pri výpovediach je motivovaný snahou dosiahnuť uloženie nízkeho trestu. Bude samozrejme úlohou orgánov činných v trestnom konaní, aby výpovede svedkov R. a A. následne preverili ďalšími dôkazmi. Ako tiež vyplýva z judikatúry ESLP, nebezpečenstvo úteku by malo byť posudzované s ohľadom na rôzne faktory, zvlášť tie dotýkajúce sa povahy dotčnej osoby, jej mravy, domov, zamestnanie, majetok, rodinné vzťahy a všetky druhy väzieb ku krajine, v ktorej je proti nej vedené trestné stíhanie (Rozsudok ESLP Becciev proti Moldavsku zo 04. októbra 2005). Vo vzťahu k tvrdeniu obvineného, že spoluobvinený v rovnakej veci C. L., ktorý sa mal v byte v D. ukrývať spolu s ním, nebol vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por. musí najvyšší súd uviesť, že väzobné dôvody je potrebné posudzovať u každého obvineného autonómne, po zohľadnení všetkých vecných i osobných špecifik. V danom prípade bolo potrebné sa zamerať na to, či u obvineného R. dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) naďalej pretrvávajú, čo bolo konštatované. Bolo by preto nad rámec veci vyjadrovať sa k možným dôvodom väzby obvineného C. L.. Z uvedených skutočností vyplýva teda i naďalej dôvodná obava, že v prípade prepustenia na slobodu sa bude obvinený vyhýbať

útekom trestnému stíhaniu, alebo trestu. Vo vzťahu k existencii väzobného dôvodu podľa § 71 ods.1 písm. c) Tr. por. je treba uviesť, ako to už podrobne odôvodnil súd prvého stupňa, že obvinený nemal žiadne zamestnanie ani legálny zdroj príjmov, okrem finančnej podpory zo strany matky. Niet pochybností o tom, že páchaním uvedenej rozsiahlej, plánovitej a koordinovanej trestnej činnosti si mal zabezpečovať relatívne vysoký zdroj finančných príjmov a v prípade jeho prepustenia na slobodu naďalej existuje reálna obava, že by v trestnej činnosti podobného druhu mohol pokračovať. Vo vzťahu k existencii väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) Tr. por. - teda existencii kolúznej väzby sa najvyšší súd stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa, že tento dôvod v súčasnosti u obvineného nie je daný. I keď sa v minulosti iná osoba mala snažiť ovplyvňovať vyšetrovanie, nebola dosiaľ zistená žiadna konkrétna okolnosť, a to ani na úrovni indície, že by na tom mal participovať aj obvinený N. R.. Ak by súd prijal argumentáciu prokurátora, tak dôvody kolúznej väzby by bolo možné všeobecne prezumovať, čo ale nie je možné. Navyše, podstatná časť dôkazov už bola zabezpečená a v prípade, ak v ďalšom priebehu konania niektorá z vypočutých osôb prípadne zmení alebo modifikuje svoju výpoveď, bude úlohou orgánov činných v trestnom konaní a súdov, aby sa s dôkaznou situáciou procesným spôsobom vysporiadali. Vo vzťahu k okolnostiam, že obvinený sa pri zadržaní snažil „zbaviť“ sa dôkazov ničením omamných látok je potrebné uviesť, že sa jednalo o jeho spontánnu reakciu pri prvotných úkonoch polície, ktorým konaním nepochybne naplnil v tom čase dôvody kolúznej väzby, avšak následne po jeho zadržaní a vzatí do väzby bola trestná činnosť, ktorej sa mal dopúšťať do značnej miery „rozkrýta“ a potrebné materiálne dôkazy boli zabezpečené. Preto v súčasnosti už nie je daná reálna obava, že by mohol rovnakým spôsobom mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie. Najvyšší súd v daných súvislostiach pripomína, že pri rozhodovaní o väzbe nemožno požadovať, aby súd učinil úplný a bez akýchkoľvek pochybností istý záver, že ak nebude obvinený vzatý do väzby, bude sa nutne správať spôsobom uvedeným v § 71 Trestného poriadku. Požiadavka istoty (bezvýhradného záveru) je nutná predovšetkým pri meritórnem rozhodovaní (o vine a treste) a pri rozhodovaní o väzbe nie je reálna. Na druhej strane však pri konštatovaní existencie dôvodov väzby nemôže ísť len o dostatočne neodôvodnené „hmlisté“ podozrenie. Vo vzťahu k obvineným namietaným priet'ahom v danej veci možno uviesť, že zistené neboli. Orgány činné v trestnom konaní i súdy konali v danej veci urýchlene a prednostne tak, aby bola daná vec v potrebnej lehote rozhodnutá. Ani najvyšší súd nezistil žiadne porušenie práva na spravodlivé súdne konanie. Verejné zasadnutie na Okresnom súde v Trenčíne dňa 21. septembra 2017 bolo nariadené za účelom predbežného prejednania obžaloby. Nebolo na ňom prijaté žiadne procesne meritórne rozhodnutie, pretože muselo byť z dôvodu neprítomnosti obhajcu odročené a teda nemohlo dôjsť k porušeniu žiadneho práva obvineného. I keď následne prokurátor vzal obžalobu späť, dovtedajšími úkonmi orgánov činných v trestnom konaní a súdu neboli spôsobené žiadne zbytočné či nedôvodné priet'ahy. Práve naopak, všetky procesné úkony boli smerované k čo najrýchlejšiemu podaniu obžaloby a rozhodnutiu o nej. Následne sa najvyšší súd zaoberal otázkou, či v danom prípade nie je možné väzbu nahradiť inými, menej invazívnymi substitučnými opatreniami a to predovšetkým dohľadom probačného a mediačného úradníka a obvineným navrhovanými opatreniami - prijatím záruky a písomného sľubu. Najvyšší súd poukazuje na skutočnosť, že obvinený je stíhaný za obzvlášť závažný zločin, a preto nahradenie väzby uvedenými inštitútmi prichádza do úvahy len pri zistení výnimočných okolností prípadu. V danom prípade však neboli zistené žiadne takéto okolnosti. Obvinený si mal po relatívne dlhší čas páchaním závažnej trestnej činnosti zabezpečovať zdroj príjmov. S poukazom na osobu obvineného a na povahu prejednávaneho prípadu možno v súčasnom štádiu trestného konania konštatovať, že nahradenie väzby substitučnými prostriedkami by sa minulo účinkom. Obvinený mal trestnú činnosť páchať po dlhší čas, mal z nej získať relatívne vyšší príjem a nemal preto záujem nájsť si riadne zamestnanie. V tejto situácii jeho písomný sľub, či ponuka na prevzatie záruky zo strany jeho brata, pri absencii výnimočných okolností prípadu, nie sú podľa názoru súdu dostatočne spôsobilé nahradiť účel, ktorý sa dosiahne väzbou. Taktiež ani v ponuke brata obvineného, zabezpečiť mu prácu a ubytovanie, nevidí najvyšší súd dostatočnú záruku, odstránia hrozby, že sa bude trestnému konaniu vyhýbať, resp. že bude pokračovať v páchaní trestnej činnosti. To isté platí i o prípadnom nahradení väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. V tomto smere najvyšší súd doplnil napadnuté uznesenie výrokmi o neprijatí písomného sľubu a ponúknutej záruky, ako náhrady za väzbu. Na základe uvedených úvah najvyšší súd sťažnosť obvineného N. R. i prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por. zamietol.

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.